

Konference Tanec a společnost

Helena Kazárová

Ve dnech 16.–18. března 2012 se ve starobylém Farnhamském hradě nedaleko Londýna uskutečnila konference, jejíž téma bylo poměrně široké – *tanec a společnost* s podtitulem *otázky kulturní identity, sociálního složení a postavení*. Konferenci zorganizovalo sdružení Early Dance Circle, které v Anglii zastřešuje výzkumné aktivity v oblasti taneční historiografie. Součástí tohoto setkání byly také praktické workshopy, jelikož v anglické tradici výzkumu se dává velký důraz na propojení teorie s praxí.

První příspěvek **Maxine Horneové** a **Alana Hartley-Smithe** se týkal problému, jak představovat historické tance v kontextu životního stylu 21. století, jak je zužitkovat při výchově a volnočasových aktivitách. Autoři navazovali ve svých úvahách, jak adepty výuky motivovat, na dnes již velmi slavnou knihu Dana Pinka *Drive* z roku 2009. Pink poukazuje v této knize na tři faktory, které vedou k vysoké zainteresovanosti: samostatnost (autonomie), mistrovství a účel. Dále autoři rozvedli podmínky pro využití kupříkladu prvního faktoru – samostatnosti v taneční výuce, hovořili o využití času, úkolu, teamu a taneční techniky. Poté srovnávali další motivační modely, například Labanův, který spočívá na výběru tématu, poté jeho kolektivnímu rozebrání (brainstorm) a nalézání východisek skrze nápady založené

na tělesném tvaru (body shape), prostoru, dynamice a vztazích. Jejich příspěvek měl prvořadý význam zejména pro uvědomění si možností, jak je možné pedagogicky úspěšněji pracovat nejen s mladými lidmi, ale i se seniory, kteří mohou využívat historické tance pro získání celé řady dovedností, a tím i lepšího životního pocitu.

Američanka **Barbara Menard Puglieseová** se zabývala tancem *Scotch Reel*, jeho proměnami v americkém prostředí. Jelikož autorka sama vede taneční lekce a pořádá společenské akce s využitím dobových tanců, byl její příspěvek velmi zajímavý; sledovala vývoj tohoto tance od prvních zápisů italského tanečního mistra Galliniho v roce 1772 až do 19. století, kdy se stal populárním i v severoamerické společnosti.

Clara Ricová se zabývala metamorfózou menuetu v 18. století ve Španělsku, kdy se po nastolení Filipa V. v roce 1700 na španělský trůn změnil tradiční obyčej a nastal import francouzských tanců a spolu s tím i tanečních mistrů, kteří se setkávali s odlišnou pohybovou kulturou, v zemi velmi zakořeněnou.

Hazel Dennisonová představila ve svém příspěvku a navazujícím workshopu způsob tančení tzv. obyčejného člověka v 18. století – tj. venkovana, řemeslníka apod. Použila k tomu některá grafická

vyobrazení z Lambranzioho díla z roku 1716 (*Das neue und curiose theatralische Tanzschul*) včetně hudebních melodií, které rytiny doprovázejí. Její živé a vynalézavé podání této problematiky účastníky nadchlo.

Příspěvek **Jennifer Kiekové** se týkal nejstarších anglických renesančních tanečních melodií, tzv. *Old Measures*. Autorka je podrobila analýze a snažila se evokovat možnou podobu a styl tančení v souvislosti se sociálním kontextem; zpochybnila, že šlo o tance pouze reprezentativní.

Polka **Marianna Jasionowska** představila taneční kulturu polské šlechty v průběhu 16.–18. století, podobně jako i u nás jsou známá jména mnohých tanců (*hajduk, stryjanka, drabant*), ale nelze je adekvátně rekonstruovat. Z tance zvaného *chodzo-wy* se pravděpodobně vyvinula polonéza – *polonaise*, která se nakonec stala v 18. století nejznámějším tancem spojeným s polským prostředím.

Diana Cruickshanková se věnovala sociálnímu prostředí plesů v Anglii ve svém příspěvku *Social Equals – till the music stops (Společensky na stejné úrovni – dokud nedohraje hudba)*. Anglické tzv. *country* tance jsou totiž skupinové a velmi společenské, autorka ale dokazovala, že tento charakter plesového repertoáru ovšem neznamenal, že by se tím setřely společenské rozdíly mezi návštěvníky plesu, ba naopak.

Anna Dayeová ve svém příspěvku, a na něj navazujícím workshopu, oživovala představu satyrů a dalších směšných a necudných bytostí v *masques* doby Stuartů, upozornila nejen na ikonografický materiál (např. kresby Iniga Jonese z roku 1632), ale také

na možný pohybový výklad jednotlivých hudebních pasáží v manuskriptu z Britské knihovny *The Satyres Masque*. Její příspěvek byl v historiografické části velmi fundovaný, zabývala se vývojem představení typu *masque* od Jamese I., kdy došlo k ustálení jeho dvoudílné podoby a sám král tančil kupříkladu roli Pana. V té době i anglikánská církev uvolnila svůj nepříznivý postoj k tanci a kupříkladu v jednom prameni – *Book of sports* – z roku 1618 se dovoluje lidem tančit a bavit se i v neděli, ovšem po mši. Praktická část workshopu byla naopak velmi zábavná.

Jennifer Thorpová představila taneční umělce jako časté oběti falešných nařčení z kriminálních činů. Za použití detailního biografického archivního výzkumu sestavila barvitý obraz odvrácené stránky života tanečníků a herců v Anglii 18. století.

Catherine Bownessová ilustrovala na podkladě deníku jednoho anglického aristokrata z let 1802–1815 lehkomyšlný životní styl dobře situovaných mladých lidí v tomto období, kdy záliba v navštěvování plesů byla vyhledávanou aktivitou i přes hospodářskou krizi.

Helena Kazárová ve svém příspěvku *Zakázaná Káča a Pražský student, národní aspekt a politický kontext ve společenských tancích doby vlády Marie Terezie* poukázala na putování melodie české lidové písně *Káča má, Káča má* v průběhu 18. století, kdy byla po roce 1742 přísně zakazována spolu s tancem, který se na ni tančil. Důvodem pro to byl nový text, jež se zpíval na podporu Karla VII. Wittelsbacha, který usiloval o český, stejně jako Marie Terezie Habsburská. Přes přísné zákazy melodie

nezanikla a nakonec se objevila ve sbírce společenských tanců Adama Wolfganga Winterschmidta, vydané roku 1758 v univerzitním městečku Altdorf u Norimberku, a to pod názvem *Pražský student* s dodanou trojdobou částí, na kterou se tančil již vířivý párový tanec připomínající valčík – tam nazvaný *deutsch*. (Autorka přednesla příspěvek pro české badatele v závěru roku 2011 na konferenci *Ve víru tance* v Pardubicích, v tištěné podobě vyšel ve sborníku z této konference letos na jaře). Následný workshop seznámil účastníky s popisem tance ve Winterschmidtové sbírce a ukázal možné způsoby jeho provedení a porovnání

jeho choreografického modelu s anglickými *country dances*.

Tento typ konference pořádá sdružení Early Dance Circle jednou za dva roky, letos se ho zúčastnilo přes čtyřicet badatelů z Evropy i USA. Angličané vyvíjejí v této oblasti tanečního výzkumu velké úsilí již více než padesát let a na prezentovaných výsledcích v rámci konferencí je to vidět – precizní bádání v archivech je základem, z něhož vyrůstá i snaha taneční formy a styly minulosti zažít též prakticky. Samozřejmostí je i mezioborový přístup, který je zároveň také choreologicky na vysoké úrovni.